

76 33

ספר גראש
פולין

10

ויקרא בשם ה' - פירש אונקלוס שהתפלל שם. כמו קראתי שמך ה' מבור תחתיות (מלכה ג טו). והנכון שהיה קורא בקול גדול שם לפני המזבח. את שם ה' יודיע אותו ואלהותו לבני אדם, כי באור כשדים היה מלמדם ולא אבו שמוע, ועתה כשבא בארץ הזאת שהובטח בה "ואברכה מברכך", היה למוד ללמד ולפרסם האלהות, וכן אמר הכתוב ביעחק כאשר הלך אל נחל גרר והובטח אל תירא כי אתך אנכי (שם כה), כי בא במקום חדש אשר לא שמעו את שמו ולא ראו את כבודו והגיד כבודו בגויים ההם, ולא נאמר ביעקב כן מפני שהוליד בנים רבים כולם עובדי ה', והיתה לו קהילה גדולה נקראת עדת ישראל ונתפרסמה האמונה בהם, ונודעה לכל עם, וגם כי מימי אבותיו נתפרסמה בכל ארץ כנען. וכן אמרו בבראשית רבה: מלמד שהקריה שמו של הקב"ה בפי כל בריה.

וטעם ויקרא בשם ה' תפלה, או קריאת בני אדם לעבוד השם.

אין 1038

11 [קנה] ויקרא בשם ה' מלמד שהקריה שמו של הקב"ה בפי כל בריה, ד"א ויקרא התחיל מנייר גרים ולהכניסם תחת כנפי השכינה. (נירנ) 13 [קנה] וחסד לאומים חטאת ה' חסד שעשה אברהם אבינו חטאת הוא לאומות העולם, אמר הקב"ה לאומות העולם לא היה אחד מכם שבנה מזבח לשמו, עד שבא אברהם ויבנה מזבח לשמו שנה יובן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'. (מדרש)

14 היה ההואשון שבנה מזבח בארץ הכנעני וזל שהוא היה הראשון בוטמו שהסכימו בוראו והתחיל להתפלל ולקרוא ולהתחנן אל ה' ולכן נאמר ויקרא בשם ה' ויקרא שם בשם ה' כי בוטמו הוא לבדו התחיל להתפלל ולבנות מזבחות מזבח הראשון להבנות על ידיו ולא ע"י אחר והוא הראשון שבנה מזבח לה' שנה יובן בה מזבח לה' אבל אברהם הי' הראשון שבנה מזבח בארץ הכנעני והוא שנה יובן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'.

באין פירי יג

האבות

הוא הראשון שבנה מזבח בארץ הכנעני וזל שהוא היה הראשון בוטמו שהסכימו בוראו והתחיל להתפלל ולקרוא ולהתחנן אל ה' ולכן נאמר ויקרא בשם ה' ויקרא שם בשם ה' כי בוטמו הוא לבדו התחיל להתפלל ולבנות מזבחות מזבח הראשון להבנות על ידיו ולא ע"י אחר והוא הראשון שבנה מזבח לה' שנה יובן בה מזבח לה' אבל אברהם הי' הראשון שבנה מזבח בארץ הכנעני והוא שנה יובן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'.

הוא הראשון שבנה מזבח בארץ הכנעני וזל שהוא היה הראשון בוטמו שהסכימו בוראו והתחיל להתפלל ולקרוא ולהתחנן אל ה' ולכן נאמר ויקרא בשם ה' ויקרא שם בשם ה' כי בוטמו הוא לבדו התחיל להתפלל ולבנות מזבחות מזבח הראשון להבנות על ידיו ולא ע"י אחר והוא הראשון שבנה מזבח לה' שנה יובן בה מזבח לה' אבל אברהם הי' הראשון שבנה מזבח בארץ הכנעני והוא שנה יובן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'.

ויקרא בשם ד'

16

ויקרא בשם ד'

15

אמ"ן, אם זה הולך אל הארץ החדשה הוא מוצא אותה מלאה עבודה זרה.

אברהם נכנס לארץ, מיד נאחו בה. והיא מלאה עבודה זרה. ולכן, הוא מתחיל לקרוא בשם ד', בשם ד' אל עולם. חזר וקרא עוד ועוד, דקלרציה כזאת, הצהרה כלל-אנושית וכלל-עולמית. פה מופיע אברהם אבינו כמתוך הענין, הפדגוג הנפלא אשר מצווה את בניו ואת ביתו אחריו "ושמרו דרך ד'". אפשר לתאר את ביתו של אברהם אבינו, ההשפעה החינוכית הגדולה שהיתה שם, העבודה השלמה המסוכללת והשוטפת של "קריאה בשם ד'". אברהם משפיע על האנשים ושרה על הנשים. אברהם מתגלה כענקית פעילותו, איש רב-פעלים, גיבור, לחם נגד עבודה זרה, פעול מאור ו"אקטיביסטי".

בית אבא היה מלא עבודה זרה, ועכשיו הוא מסתובב ומטייל בארץ, ויטע אדם הלך ונסוע. פוגש שם את הכנעני הפריזי ועוד עובדי עבודה זרה "הכנעני או בארץ". מה עושה אברהם אבינו? הוא נפגש עם ד' ולא עם עבודה זרה. ויקרא בשם ד'. ויקרא שם אברהם בשם ד'. אחר-כך מתפרש שם ד': ויקרא שם בשם ד' אל עולם. ויטע אשל בבאר שכע, הוא הלך טעטע וניעוץ בארץ, כרכרי חזיל. ויקרא שם בשם ד' אל עולם. צריך להבין מה פירוש הקריאה הזאת בשם ד': לחש? קמיע? אמירת פסוק? יש לזכור שאברהם אבינו היה אישיות מכובדת מאוד. ואברהם כבד מאד במקנה כספו ובהבי. וכן אנו מוצאים שגומר לו כהכרוך "נשיא אלהים אתה בתוכנו". כשהופיע בסביבה אנושית אלילית האדם החשוב הזה, לא עמד באיו פניה ואמר איזה פסוק, אלא - ויקרא בשם ד'. זו דקלרציה הצהרה אלהית בשם ד' אל עולם. צריכים להבין שקריאה זאת היא המשך של הפקדה האלוהית להתאחו בארץ הזאת בתור הכנה לגוי גדול. הכל ענין אחד. ההכרה הזאת מזדהה עם הידיעה של "ואעשך לגוי גדול". אברהם אבינו אינו איש פרטי אלא אישיות כללית היסטורית צבורית ולאומית. וענין זה הולך ומתגלה, הולך ומתפרט בהמשך התורה.

17 [קנה] ויקרא שם בשם ה' אל עולם. אמר ריש לקיש אל תקרי ויקרא אלא ויקריא, מלמד שהקריא אברהם אבינו, לשמו של הקב"ה כפה כל עובר ושכ, כיצד, לאחר שאכלו ושחו עסרו לברכו, אמר להם וכי משלי אכלתם, משל אלהי עולם אכלתם, הודו ושבתו וברכו לטי שאמר והיה העולם. (פוסטי)

הוא הראשון שבנה מזבח בארץ הכנעני וזל שהוא היה הראשון בוטמו שהסכימו בוראו והתחיל להתפלל ולקרוא ולהתחנן אל ה' ולכן נאמר ויקרא בשם ה' ויקרא שם בשם ה' כי בוטמו הוא לבדו התחיל להתפלל ולבנות מזבחות מזבח הראשון להבנות על ידיו ולא ע"י אחר והוא הראשון שבנה מזבח לה' שנה יובן בה מזבח לה' אבל אברהם הי' הראשון שבנה מזבח בארץ הכנעני והוא שנה יובן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'.

אבות הראייה היא אגרת קטע

20

18 (לג) אשל, רב ושמואל⁹⁹, חד אמר פרדס להביא ממנו פירות לאזרחים בטעורה, וזה אמר פונדק לאכסניא וכו' כל מיני פירות ומצינו לשון נטיעה באהלים, שנאמר: ויטע אהלי אפרדו (דניאל יא מה). ויקרא שם וגו', על ידי אותו אשל נקרא² שמו של הקב"ה אלוה לכל העולם. לאחר שאוכלים ושותים אומר להם: ברכו למי שאכלתם משלו, סבורים אתם שמשלי אכלתם, משל מי שאמר והיה העולם אכלתם³.

מטרת החינוך היא להכשיר את האדם לצורתו המתוקנת, שהנקודה המרכזית שבה היא לעשות טוב וישר. מאז אשר החל אברהם אבינו לקרוא בשם ד', היתה לנו לנחלתנו כני כל מה שתהיה מופרשת בלבנו של האדם יותר הקריאה בשם ד', כן יגדל טובו וישרו, ויהיה יותר מאושר לעצמו ולחברה כולה. כנסת ישראל ניתוחה מכל האומות להרים ברמה את החלטה זאת בעולם, שהטוב והישר של האדם היא התכלית היותר נשגבה שלו, ושהקריאה בשם ד' והשרשת ידיעה זו היא התכלית היותר נשגבה למגמה זו, עד שהמגמה וההכשר תנם דבר אחד ולא יתפרדו. וכאשר לתכלית השרשת הקריאה בשם ד' בלב והנפש, ביחוד ובאומה בכללה, דרוש תלמוד קבוע, משתר טל הילדות של האדם, על כן לקח מקום בראש החינוך הישראלי תלמוד תורה - דיוקא תלמוד תורה ולא ידיעות אחרות, שאין מטרתן כיוון להכשיר את האדם למלחמת החיים, ולא לעשותו טוב וישר לפני ד' ואדם. זאת היא הדרך העתיקה, אשר בה הלכו אבותינו מעולם, וע"פ דרך זה נשמר שם ישראל בכל הוצאותיו גם עשו פרי, שיצאו מדולי הדורות המצויינים קאורי אור בעד האומה ובעד כל העולם כולו. הכשרת האדם למלחמת החיים נתשבת בנו תמיד למדרגה השניה של צדדי החינוך, ולא עצם מטרתו.

19 בית אל מיים, בית אל היה ממערב ההר והעי ממזרח להר ובאותו ההר נטה אהלה ובנה שם מזבח לה' ושם קרא בשם ה' כלומר קרא ליושבי ההר ההוא שיבואו אל המזבח והראה להם רברים של טעם כי לאתו האל שבנה הוא מזבח לשמו ואין לעבוד לו לבדו לא לאלילים שעובדים הם, והיה משיב רבים מהם לאמונתו כי שתי פעמים קרא שם בשם ה' אולי הכינו באנשים ההם שהיו קרובים לחשובה. ובבראשית רבה¹⁴* שהתנבא כי שם יפלו מבניו על עון עכן ובנה שם מזבח והתפלל עליהם.

הוא הראשון שבנה מזבח בארץ הכנעני וזל שהוא היה הראשון בוטמו שהסכימו בוראו והתחיל להתפלל ולקרוא ולהתחנן אל ה' ולכן נאמר ויקרא בשם ה' ויקרא שם בשם ה' כי בוטמו הוא לבדו התחיל להתפלל ולבנות מזבחות מזבח הראשון להבנות על ידיו ולא ע"י אחר והוא הראשון שבנה מזבח לה' שנה יובן בה מזבח לה' אבל אברהם הי' הראשון שבנה מזבח בארץ הכנעני והוא שנה יובן שם מזבח לה' ויקרא בשם ה'.

21 [קנה] ויטע אברהם ה' ויטעו הנגבה, מחקה חולך ומכוין כנגד ביהו המקדש. (נירנ) פניג 22